
SZÖVEGÉRTÉS–SZÖVEGALKOTÁS „A”

VIII. FELADATGYŰJTEMÉNY

4. ÉVFOLYAM

KI VAN A DIÓHÉJBAN? II. GYŰJTEMÉNY

Andóné Nagy Katalin

Fekete Gabriella

Petik Ágota

Ruzsa Ágnes

A kiadvány KHF/3983-18/2008 engedélyszámon 2008. 08. 18. időponttól tankönyvi engedélyt kapott.
Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterv

A kiadvány a Nemzeti Fejlesztési Terv Humánerőforrás-fejlesztési operatív program 3.1.1. központi program (pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia alapú képzés és oktatás feladataira) keretében készült, a sulinova oktatási programcsomag részeként létrejött tanulói információs hordozó. A kiadvány sikeres használatához szükséges a teljes oktatási programcsomag ismerete és használata. A teljes programcsomag elérhető a www.educatio.hu címen.

Szakmai bizottság, lektorok:

Kereszty Zsuzsa, Korányi Margit, dr. Szilágyi Imréné

Fejlesztési programvezető:

Fejér Zsolt

Felelős szerkesztő:

Nagy Milán

Szerzők:

Andóné Nagy Katalin, Fekete Gabriella, Petik Ágota, Ruzsa Ágnes

Rajzolta:

Kállai Nagy Krisztina

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő személyek:

Tantárgypedagógiai szakértő: Bódi Csilla

Tudományos-szakmai szakértő: Gecsey Sándorné dr. Papp Katalin

Technológiai szakértő: Király Ildikó

© Andóné Nagy Katalin, Fekete Gabriella, Petik Ágota, Ruzsa Ágnes

© Educatio, 2008

Raktári szám: H-ASZE0405

Terjedelem: 2,25 (A/5) ív

Tömeg: 45 gramm

1. kiadás, 2008

HAIKU

1. Vajon melyik haikut ábrázolja a kép? Karikázd be az általad kiválasztott haikut!

Indokold is választásodat!

a) Indoklás:

.....

.....

Cseresznyefaág,
hajnali virágodat
csípdesi a dér.

Bár kapaszkodik
még, de már sorsára vár
a letört faág.

Dermesztő tél vár.
Fogd erősen az ágat,
cseresznyevirág.

b) Indoklás:

.....

.....

Erdei fonál:
ezüstösen csillogó,
fényes pókháló.

Kis fapagoda,
bodzabokor tövében:
pók hajléka lett.

Hajnali erdő.
Léptem nyomán elszakad
minden pókháló.

2. Melyik képhez melyik haiku tartozik? Indokold is megoldásodat!

a) – b) –

c) – d) –

Indoklás:

.....

.....

.....

.....

.....

a)

1.

Az éj borongó
képei a patak hűs
vizén úsznak el.

b)

2.

A gyöngyharmatban
benne az egész világ.
Röpke álmokkép.

c)

3.

Fecske kardívű
szárnya hasít az égbe.
Nem sérti: repül.

d)

4.

Utam véget ér.
Szélbe kitett lámpások,
nem mások vagyunk.

A KOLOZSVÁRI BÍRÓ

1. Húzd alá azokat a szavakat, amelyek szerepeltek az olvasmányban!

- kép – nép – mén
- sirály – bivaly – király
- báró – bíró – hívó
- vágjad – vájjad – zárjad
- sót – jót – tót
- hajú – bajszú – hajdú

2. Mi teszi furcsává a mondatokat? Javítsd ki!

- Nemhiába szerette a nép Mátyás királyt: nem volt több hozzá hasonlatos sirálya a magyaroknak.
- ... álruhába költözött, s úgy ment színről színre látni a valóságot.
- Nagy sereg kép hordotta a fát a bíró udvarára.
- Hordjad, vájjad, paraszt!
- Pálcájával sót húzott a „hosszú orrú” paraszt hátára!
- A bíró ott könyökölt a tornácon. Mátyás megszorította: – Kigyelmed a báró?

3. Igaz vagy hamis? Írd be a megfelelő betű jelét a négyzetekbe!

De hogy szavamat össze ne keverjem, Mátyás király bement Kolozsvárra, paraszti ruhában, s ottan leült a mézárszék elé, éppen szembe a bíró házával.

Mátyás király eljött Kolozsvárról.

Mátyás király paraszti ruhában járt Kolozsvárott.

A mézárszék a bíró háza mellett volt.

Mátyás király este csöndesen továbbkullogott, de másnap megint beállított Kolozsvárra, most már nem zekében, hanem királyi ruhában, s nem ült le a mézárszék elé, hanem fölment az ő palotájába.

Mátyás király este elment Kolozsvárról.

Mátyás király zekében ült a mézárszék előtt.

Másnap a kolozsvári palotájában szállt meg a király.

4. Fordítsd le újmagyarra!

Nemhiába szerette a nép Mátyás királyt: nem volt több
(*hozzá hasonlatos*) királya a magya-
roknak. Amint (*neszét vette*), hogy
itt vagy ott erősen (*sanyargatják*) a
szegény (*földnépét*), nem volt (*nyugo-
dalma*) Budavárában – álruhába öltö-
zött, s úgy ment (*színről színre*), látni
a valóságot.

A többiek közt hírül adják, hogy a kolozsvári bíró
ugyancsak sanyargatja a szegény népet. Hiszen nem
kellett több Mátyás királynak. Majd megnézi azt ő a
maga szemével, s jaj lesz annak a bírónak, ha igaznak
látja a (*sok sűrű panaszt*) Máskülön-
ben is már rég vágyódott Kolozsvárra. Hogyne vágyó-
dott volna, hisz (*ebben a városban látta meg először Isten
áldott napját*) (Még most is áll az ő
szülőháza: nézzétek meg, ha Kolozsvárt jártok.)

5. Egészítsd ki a szöveget! A megfelelő kifejezések számát írd be a négyzetekbe!

Nemhiába szerette a nép Mátyás királyt: nem volt több királya a magyaroknak. Amint , hogy itt vagy ott erősen a szegény , nem volt Budavárában – álruhába öltözött, s úgy ment , látni a valóságot.

A többiek között hírül adják, hogy a kolozsvári bíró ugyancsak sanyargatja a szegény népet. Hiszen nem kellett több Mátyás királynak. Majd megnézi azt ő a maga szemével, s jaj lesz annak a bírónak, ha igaznak látja a . Máskülönben is már rég vágyódott Kolozsvárra. Hogyne vágyódott volna, hisz ebben a városban . (Még most is áll az ő szülőháza: nézzétek meg, ha Kolozsvárt jártok.)

1. nem volt nyugodalma
2. neszét vette
3. sanyargatják
4. látta meg először Isten áldott napját
5. a szegény földnépét
6. hozzá hasonlatos
7. sok sűrű panaszt
8. színről színre

6. Töltsd ki a táblázatot!

A KOLOZSVÁRI BÍRÓ					
	1. RÉSZ	2. RÉSZ	3. RÉSZ	4. RÉSZ	5. RÉSZ
helyszín					
szereplő					
legfontosabb szavak, kifejezések					

7. A bíró milyen tulajdonságát mutatják a következő mondatok? Kösd össze az összetartozókat!

	„Én hát, mi közöd hozzá!”
A bíró hatalmas- kodó volt.	„Soha nem volt ilyen jó dolga a föld népének.”
	„Mindjárt fizetek én, húzz rá!”
A bíró kapzsi/ha- rácsoló volt.	„Nagy sereg nép hordotta a fát a bíró udvarára.”
	„Ingyen, szeretetből tették.”
A bíró hazug volt.	„Csöndben, békében élünk.”

8. Valóságos vagy mesébe illő?

A bíró sanyargatja a népet.

Mátyás király bement Kolozsvárra, paraszti ruhában.

Én voltam (Mátyás király)
az a hosszú orrú paraszt,
akire háromszor vágott a
hajdú.

Valóságban
megtörténhetett

Térdre borult a bíró, térdre
a hajdú is.

Még ma is mondja a nép:
„Meghalt Mátyás király,
oda az igazság.”

A hajdúk pálcával biztatták
a szegény népet.

Nem valószínű
(mesei) esemény

Mátyás király veres krétával
három hasábra ráírta a
nevét.

Mátyás király beállított Kolozsvárra királyi ruhában.

ÉJSZAKA

Töltsd ki a táblázatot!

HOL ALSZIK?	MI ALSZIK?
	az aggodalom
	a légy
	a harkály
	a méh
	a rózsabogár
	a nyár
	a láng
	a dió
	a csikó
	a cinke
a sarokban	
a kenyérben	
a csillagban	

A SÓ

1. Keress a szövegből helyes és helytelen cselekedeteket! Írd le őket csoportosítva!

Keressd a cselekedetek okát! Milyen tulajdonság vagy milyen más személy okozhatta a szereplő cselekedetét?

Milyen következménnyel járt vagy járhatott a megfigyelt cselekedet?

Helyes cselekedet	Helytelen cselekedet
Cselekedet:	Cselekedet:
Oka:	Oka:
Következménye:	Következménye:

<p>Cselekedet:</p> <p>Oka:</p> <p>Következménye:</p>	<p>Cselekedet:</p> <p>Oka:</p> <p>Következménye:</p>
<p>Cselekedet:</p> <p>Oka:</p> <p>Következménye:</p>	<p>Cselekedet:</p> <p>Oka:</p> <p>Következménye:</p>

2. a) Sorolj fel a történet szereplőit jellemző tulajdonságokat!

b) Válassz ki két tulajdonságot a felsoroltakból! Keres az olvasmányból olyan mondatokat, amelyek ezeket a kiválasztott tulajdonságokat bizonyítják!

SZEREPLŐ	TULAJDONSÁG	ALÁTÁMASZTÓ MONDAT

DÁVID ÉS GÓLIÁT

1. Kik a történet szereplői? Írd ki a nevüket, és gyűjtsd össze, hogy milyen tulajdonsággal rendelkeznek! A szövegből keress alátámasztó részeket, eseményeket az egyes tulajdonságokhoz!

A SZEREPLŐ NEVE			
1. tulajdonság			
Alátámasztó rész, esemény			
2. tulajdonság			
Alátámasztó rész, esemény			
3. tulajdonság			
Alátámasztó rész, esemény			
4. tulajdonság			
Alátámasztó rész, esemény			

2. Válaszolj a következő kérdésekre!

a) Miért vette semmibe Dávidot Góliát?

.....
.....

b) Honnan vette a bátorságot Dávid, hogy megküzdjön Góliáttal?

.....
.....
.....

c) Melyik közmondással tudnád a legjobban kifejezni a történet tanulságát?

.....
.....
.....

d) Mire tanított téged ez a történet?

.....
.....
.....
.....

ÜST, ÜST

1. Töltsd ki a táblázatot! A vers szavaival érvelj!

	VÉLEMÉNY	ÉRV
Mit gondolsz, melyik napszakban játszódik a történet?		
Mit gondolsz, hol játszódik a történet?		
Mit gondolsz, kik a szereplői?		
Miért gondolod, hogy készül valami?		

2. Egészítsd ki a varázsfőzet hozzávalóit a vers alapján!
Adj valami „boszorkányos” nevet a kotyvaléknak!

A BÁJITAL ELNEVEZÉSE:

Hozzávalók: 5 szép nagy buta

2 nádi

..... szeme

1 marok denevér.....

néhány gyík.....

12 hegyes sikló.....

.....foga, ízlés szerint

.....vipera

sok-sok ló.....

sárkány.....

.....gyökere

1 kis üveglé

cápauszonya

1 csokorbeléndek

PIMPÓ LOVAG

1. Nézd meg a képet, és olvass róla!

a) Kit ábrázol a kép?

.....

b) Írd le, milyen az öltözéke!

.....

.....

.....

c) Írd le, milyen a fegyverzete!

.....

.....

.....

d) Az öltözete és a fegyverzete alapján mi lehetett a feladata, mivel foglalkozott?

.....

.....

.....

e) Milyen tulajdonságokkal rendelkezhet?

.....

.....

.....

f) Adj neki olyan nevet, ami utal tulajdonságaira, foglalatosságára! A név lehet értelmetlen szó is, de hangulata legyen kifejező!

.....

BETYÁR VOLT-E CIGÁNY JÓSKA?

1. a) Kik a szereplői a történetnek? Kiknek ismerjük a nevét? Töltsd ki a táblázat megfelelő oszlopát!

b) Milyen jellemző tulajdonsággal rendelkeznek a szereplők! Keress az egyes tulajdonságokhoz alátámasztó részeket a szövegből!

A SZEREPLŐ	A SZEREPLŐ NEVE	TULAJDON- SÁGAI	IDÉZETEK

2. a) Hány próbát kell kiállnia Cigány Jóskának? Hogyan oldotta meg a feladatokat?

A PRÓBÁK	MEGOLDÁSUK

b) Minek köszönhette sikerét Cigány Jóska?

.....

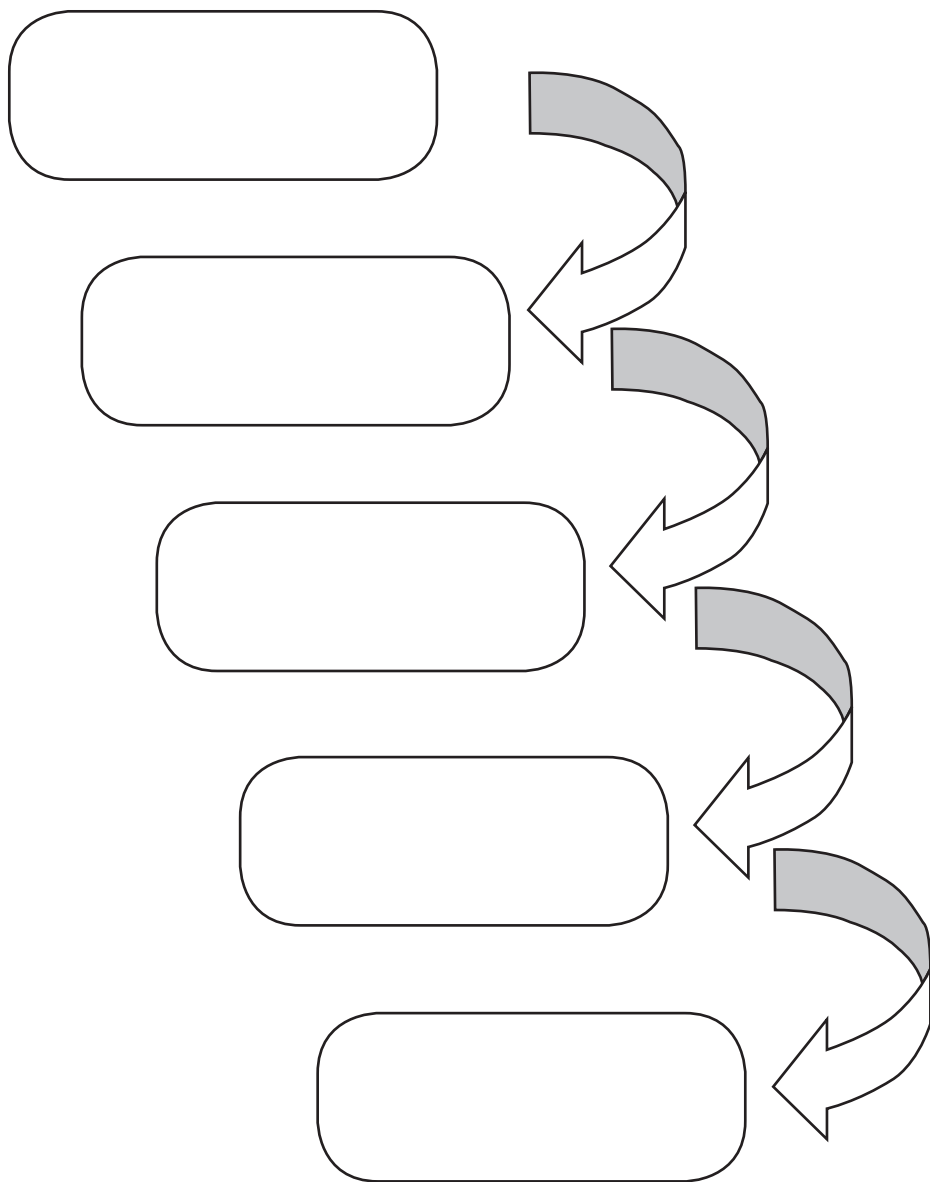
.....

.....

.....

.....

3. Gyűjtsd össze a legfontosabb eseményeket! Ennek alapján készítsd el a történet folyamatábráját!

4. Hasonlítsd össze az eddig olvasott meséket a most megismert történettel! Milyen azonosságokat és különbségeket fedezhetsz fel? A megoldásban segít a táblázat!

AZ ÖSSZEHASONLÍTÁS ALAPJA	AZ EDDIG MEGISMERT MESÉK	BETYÁR VOLT-E CIGÁNY JÓSKA?
A mese kezdése		
A mese befejezése		
A próbák		
A próbák megoldása		
A szereplők neve		
Mesés elemek		
Segítők		
Megoldás		

5. Figyeld meg a szereplők szóhasználatát! Gyűjts példákat a táblázat alapján!

A SZEREPLŐ NEVE	JELLEMZŐ SZÓFORDULATAI
Cigány Jóska	
Margit, a felesége	
király	
katonák	
papok	

AZ ÁLLATOK EMBERVÉDŐ EGYESÜLETE

Gyűjtsd össze az állathangokat a szövegből!

AZ ÁLLAT NEVE	MIT CSINÁL? HOGYAN „BESZÉL”?

A CSÁSZÁR ÚJ RUHÁJA

1. Mi fog történni a következő részben? Töltsd ki a táblázatot!

MIT GONDOLSZ, MI FOG TÖRTÉNNI?	MI ERRE A BIZONYÍTÉK? MIÉRT GONDOLOD EZT?	MI TÖRTÉNIK VALÓJÁBAN?

2. a) Kik a történet szereplői? Töltsd ki a táblázat megfelelő oszlopát!

b) Milyen tulajdonságok jellemzik a szereplőket? Keres az olvasmányból olyan mondatokat, amelyek ezeket a kiválasztott tulajdonságokat bizonyítják!

SZEREPLŐ	TULAJDONSÁG	ALÁTÁMASZTÓ MONDAT

MIÉRT ÜRES A POSTALÁDA MOSTANÁBA?

1. Mit tudunk meg a szereplőkről a szövegből?

	1. SZEREPLŐ	2. SZEREPLŐ
Neve		
Kora		
Foglalkozása		
Tulajdonságai		

2. Olvasd át újra a postás bácsi szövegét! Gyűjtsd össze, hogy milyen volt az élete régen és milyen most!

A POSTÁS ÉLETE	
RÉGEBBEN	MOST

3. Melyek azok a szavak és a kifejezések, amelyek szerinted nem felelnek meg a helyes nyelvhasz-nálat-nak? Írd ki őket, és alkosd meg a szerinted helyes formákat!

HELYTELEN ALAK	HELYES ALAK

4. Melyik a jobb? Gyűjts érveket és ellenérveket a hagyományos levelezés és az elektronikus levélírás mellett és ellen!

HAGYOMÁNYOS LEVÉL	ELEKTRONIKUS LEVÉL
Érvek mellette:	Érvek mellette:
Érvek ellene:	Érvek ellene: